

A Pécsi Ítéltábla a dr. Váczi Miklós ügyvéd által képviselt **felperes neve** címe felperesnek - a dr. Ozsváth Ferenc ügyvéd által képviselt **alperes neve** címe alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2013. július 18. napján kelt 21.P.20.505/2011/43. számú ítélete ellen a felperes 45. és az alperes 46. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja és

- az alperest terhelő 3.140.239 forint tőkemarasztalás összegét 2.164.239 (kettőmillió-egyszázhatvannégyezer-kettőszázharminckilenc) forintra, ennek egyes részösszegei közül a 912.000 forintot 476.000 (négy százhetvenhatezer) forintra leszállítja, az egyes külön kamatozó részösszegek közül az 540.000 forintot mellőzi;
- az alperes által 2013. augusztus 1. napjától kezdődően fizetendő havi 37.000 forint járadékot havi 11.000 (tizenegyezer) forintra leszállítja;
- az alperes által a felperesnek fizetendő 290.000 forint elsőfokú perköltséget 416.700 (négy száztizenhatezer-hétszáz) forintra felemeli;
- az alperest terhelő elsőfokú illeték összegét 109.200 (egyszázkilencezer-kettőszáz) forintra leszállítja;
- az alperest terhelő állam által előlegezett költség összegét 73.167 (hetvenháromezer-egyszázhatvanhét) forintra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a bíróság az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 110.300 (egyszáz tízezer-háromszáz) forint le nem rótt másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezések elbírálása szempontjából jelentős tényállás szerint az 1930-ban született, 79 éves felperest 2010. január 29.

napján kijelölt gyalogátkelőhelyen, zöld jelzésen történő szabályos áthaladása közben H.G.I személygépkocsival elütötte. H.G.I bűnösségét a K Városi Bíróság 8.B.289/2010/6. számú ítéletével megállapította. A károkozó személygépkocsi üzembentartója az alperesnél rendelkezett kötelező felelősségbiztosítással.

A felperes a baleset során a baloldali sípcsont térdízületi környezeti törését, agyrázódást, koponyazúzódást, a bal váll környezeti zúzódását szenvedte el. 2010. január 29. napjától február 5. napjáig állt kórházi kezelés alatt. Baloldali lábszártörését műtéti úton állították helyre, felfúrás nélküli velőűrszegezéssel rögzítették. A kórházi kezelést követően egy hónapig ápolásra, további öt hónapig gondozó igénybevételére szorult. A velőűrszegezéshez használt csavar eltörött, a felperes 2011. március 1. napján került ismét kórházba ennek eltávolítása céljából, a második műtétet követő napon otthonába bocsátották.

A felperesnél az agyrázódás és a koponyazúzódás maradványállapot visszahagyása nélkül gyógyult, a bal váll zúzódása azonban maradéktalanul nem gyógyult meg, enyhe fokú mozgásbeszűkülés és fájdalmasság maradt vissza. A sípcsont testének törése következtében enyhe mértékű térdízületi mozgásbeszűkülés és baloldali bokaízületi mozgásbeszűkülés következett be. A felperes sérült bal lába 1 cm-rel megrövidült, a térd és lábszár krónikus gyulladásában szenved, sérült végtagján kozmetikai hátrányt jelentő hegek alakultak ki.

Az enyhe mértékű térdízületi és bokaízületi mozgásbeszűkülés, a krónikus alszárvizenyő, a bal vállízület mozgásbeszűkülése és csökkent terhelhetősége végleges maradványállapot, amely 16 % mértékű össz-szervezeti egészségkárosodást okoz.

A felperesnek a baleset miatt kúraszerűen porcregeneráló készítményeket kell szednie, emellett időszakosan fájdalomcsillapításra szorul, a fájdalomcsillapító szerek vásárlása miatt is merül fel többletköltsége.

A felperes házastársával háromszobás társasházi lakásban él. Házastársa gerincbetegsége miatt a balesetet megelőzően sokat segített a háztartásban, így a bevásárlást ő intézte, elvégezte a porszívózást, felmosást, ablaktisztítást.

A felperes és házastársa tulajdonában áll továbbá egy 465 m² alapterületű, ikernyarálóval beépített f-i üdülőingatlan fele része. A balesetet megelőzően a felperes házastársával a nyári időszakokat a nyaralóban töltötte, a felperes gondoskodott a nyaralóhoz tartozó gyümölcsös és pázsitos kert, illetve az épület gondozásáról, karbantartásáról. A maradandó egészségkárosodásra visszavezethetően, a váll és alsó végtag mozgáskorlátozottsága miatt a felperes az alsó végtag és a vállak fokozott igénybevételével járó közepesen nehéz és nehéz kerti munkákat már nem képes ellátni.

A kiegyensúlyozott kedélyállapotú, a szokásos kezelés mellett különösebb panaszokat nem okozó sorsszerű egészségi problémák fennállása mellett is életkorához képest jó fizikai állapotban lévő felperes a balesetet megelőzően aktív

életet élt, volt munkatársaival a kapcsolatot tartotta, személygépkocsival közlekedett, házastársát is szállította. Látássérült gyermekét, házastársát segítette. A baleset miatt megváltozott egészségi állapotát, tevékenységi lehetőségei, életvitele beszűkülését, a korábbi segítő szerepe helyébe lépő kiszolgáltatottságot lelkileg is nagyon nehezebbre esik elviselni.

A felperes módosított keresetében az alperes által peren kívül teljesített 800.000 forinton kívül további 1.200.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2010. január 29. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetését kérte.

A gyógyszerköltségeket tekintve 2010. március 1. napjától kezdődően havonta 12.209 forint járadékot igényelt a fájdalomcsillapító és gyulladáscsökkentő, izomlazító készítmények, Béres Porcerő Forte porcregeneráló készítmény költségeire (Algoflex tabletta 730 forint, Algoflex gél 999 forint, Flector tapasz 2.200 forint, Béres Porcerő Forte 6.850 forint, Kontox izomlazító 1.640 forint).

Háztartási kisegítő címén 2010. augusztus 5. napjától kezdődően havi 15.000 forint járadék megfizetését kérte napi 1 órai kieső háztartási munka pótlására.

Házkörüli munka pótlása címén 2010. január 29. napjától havi 10.000 forintot igényelt azzal, hogy a hátralékba kérte beszámítani az alperes által peren kívül ezen a címen teljesített 40.000 forintot.

Egyéb, a fellebbezéssel nem érintett kárai (ingókár, közlekedési többletköltség, gondozási költség, élelemfeljavítási költség) mellett kérte továbbá 125.000 forint, a peren kívüli képviselőért kifizetett ügyvédi munkadíj és ennek 2011. március 18. napjától járó jogszabály szerinti kamatai megtérítését.

A felperes keresetét eredetileg az I. rendű alperesi biztosító társaság és a II. rendű alperes, a károkozó természetes személy ellen terjesztette elő, keresete a II. rendű alperes vonatkozásában arra irányult, hogy a bíróság állapítsa meg a felperes személyhez fűződő jogainak II. rendű alperes általi megsértését. A kereset alapjául a Ptk.84.§ (1) bekezdés *a)* és *e)* pontját jelölte meg a felperes. Az első tárgyaláson azonban a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetétől elállt, a bíróság a pert a II. rendű alperes vonatkozásában az első érdemi tárgyaláson megszüntette.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes fentiekben részletezett igényét túlnyomórészen teljesítette. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.140.239 forintot, ezen összegből 1.688.239 forint után 2010. május 20. napjától, 912.000 forint után 2011. december 15. napjától, 540.000 forint után 2010. február 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatokat, valamint 2013. augusztus 1. napjától kezdődően havonta 37.000 forint járadékot és 290.000 forint részperköltséget; ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperest 121.100 forint illeték és 69.000 forint állam által előlegezett szakértői költség állam javára történő megfizetésére kötelezte.

A marasztalás 1.200.000 forint nem vagyoni kárra terjed ki. A gyógyszerköltséget tekintve az elsőfokú bíróság havi 12.000 forint gyógyszerköltséget talált alaposnak, 2010. március 1. napjától kezdődően az alperest a gyógyszerköltség járadék

formában történő térítésére annak figyelembevételével kötelezte, hogy a felperes rendszeresen felmerülő havi gyógyszerköltsége a 7/F/8. alatt csatolt számlában foglaltaknak megfelelően a következő tételekből áll: Algoflex 1.134 forint, Flector tapasz 4.400 forint, Béres Porcerő Forte 60 db tableta 3.998 forint, Lioton gél 2.667 forint. A 2013. július 31. napjáig terjedő hátralékos időszakra 492.000 forintban és ennek 2011. december 5. napjától járó kamataiban marasztalta az alperest.

A háztartási kisegítést tekintve 2010. augusztus 5. napjától havi 15.000 forint háztartási kisegítői járadékot továbbra is alaposnak talált azzal, hogy a hátralék 2013. július 31. napjáig 540.000 forint és ennek 2012. február 1. napjától járó kamatai. A háztartási kisegítő kapcsán az elsőfokú bíróság azt vette figyelembe, hogy a felperes maradandó sérülése vállízületi és alsó végtagi mozgáskorlátozottságot okozott, így a felperes az alsó végtag és a váll fokozott igénybevételével járó közepesen nehéz, nehéz munkák esetében kisegítő igénybevételére szorul. A háztartási munkák köréből a bíróság a közepesen nehéz, illetve a vállak, az alsó végtag fokozott igénybevételével járó munkának tekintette a bevásárlást, ablaktisztítást, porszívózást. Az első három hónapban napi két órai kieső munkát, majd ezt követően 2010. augusztus 1. napjától járadékként napi egy órát talált pótlandónak.

A házkörüli munka tekintetében havi 10.000 forintot látott indokoltnak, a 2010. január 29. és 2013. július 31. közötti hátraléokra 420.000 forintot és ennek 2011. december 5. napjától káró kamatait számolta el. A házkörüli, kerti munkák körében az elsőfokú bíróság indokolásában arra hivatkozott, hogy a tanúvallomások alapján a f-i ingatlanon a ház és az udvar rendben tartását évi 9 hónapon keresztül átlagban havi 27 napon, napi egy óra időtartamban a felperes végezte.

A felperest 2013. augusztus 1. napjától megillető havi járadék tehát 12.000 forint gyógyszerköltséget, 15.000 forint háztartási és 10.000 forint házkörüli kisegítői költséget foglalt magában.

A pert megelőzően kifizetett ügyvédi munkadíj tekintetében az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az a perköltség részét képezi, kárként az ügyvédi munkadíj nem téríthető.

A perköltséget a Pp.81.§ (2) bekezdése alapján állapította meg. A felperes javára figyelembe vett 125.000 forint pert megelőzően kifizetett ügyvédi munkadíjat, a felperes által a peres képviselőt költségeként igényelt 20 % költség vonatkozásában azonban úgy találta, hogy annak az alperesre történő áthárítása nem indokolt. A 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (2) bekezdésére figyelemmel, a rendelet „5.§ (2) bekezdés a) pontja” alapján a jogi képviselői munkadíjat 128.000 forintban vette figyelembe, emellett a felperes által igénybe vett magánszakértő 63.500 forintos díjának pernyertességgel arányos 63 %-t, 40.000 forintot számolt még el a felperesnek járó perköltség részeként.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezése a perköltségre vonatkozó marasztalást érintette, kérte a perköltség-viselésre vonatkozó rendelkezés megváltoztatását. Arra hivatkozott, hogy a felperes és jogi képviselője között az ügyvédi munkadíjra vonatkozó megállapodás jött létre, ennek okán az elsőfokú bíróság az ügyvédi munkadíj

mértékét nem állapíthatta volna meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2 bekezdés *a*) pontja alapján (az 5.§-ra utalás vélhetőleg elírás). Kifogásolta, hogy a csökkentés kapcsán a jogszabály által megkövetelt indokolás hiányzik, a bíróság csak annyit közölt, hogy „nem látta indokoltnak” a megállapodás figyelembevételét. Kérte az ügyvédi munkadíj megállapodás figyelembevételével történő felemelését. A 125.000 forint pert megelőzően felmerült ügyvédi munkadíj vonatkozásában előadta, hogy annak perköltséggként történő figyelembevételét nem vitatja, azonban keresetét az ezen összeg után 2011. március 18. napjától a megfizetés napjáig járó, jogszabály szerinti kamatokra is előterjesztette, amiről az elsőfokú bíróság nem döntött. A felperes e vonatkozásban az ítélet kiegészítését is kérte, a kiegészítés iránti kérelmet az elsőfokú bíróság jogerősen elutasította.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását az alábbiak szerint kérte: kérte a nem vagyoni kárigény teljes elutasítását, a gyógyszerköltség iránti igény 2.000 forintot meghaladó részében történő elutasítását, a 15.000 forint háztartási járadékigény elutasítását, a f-i ingatlannál felmerülő 10.000 forintos járadékösszeg 5.000 forintra történő mérséklését. Kérte a 63.500 forint magánszakértői költség, illetve az állam javára történő 69.000 forintos szakértői költség alóli mentesítését.

Fenntartotta az elsőfokú eljárás során előterjesztett hatásköri kifogását, melyben a keresetlevél K Városi Bírósághoz történő áttételét kérte, arra hivatkozva, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése miatt keletkezett polgári jogi igény érvényesítése iránt indított pernek csak az a per minősül, amelyben a sérelmet szenvedett fél a Ptk.84.§ (1) bekezdés *a*)-*d*) pontjaiban szabályozott valamely igényét érvényesíti (BH2004.53.). Amennyiben a sérelmet szenvedett fél kizárólag kártérítési igényt érvényesít, a per vagyoni jogi pernek minősül és csak a Pp.23.§ (1) bekezdés *a*) pontjában meghatározott pertárgyértéket meghaladó esetben tartozna törvényszéki hatáskörbe.

A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes által elszenvedett végtagsérülés a felperes életkorából adódó természetes korlátok hátrányos szerepét fokozta, az összesen 2.000.000 forint nem vagyoni kár azonban kirívóan eltúlzott, mivel a mindössze 16 % mértékű egészségkárosodás igen enyhe fokú. A maradványállapot kialakulásában szerepet kaptak olyan tényezők is, melyek nem a balesettel álltak közvetlen okozati összefüggésben. Az elsőfokú bíróság beszerezte ugyan a szakértői vélemény kiegészítését arra nézve, hogy az egészségi hátrányok közül melyek állnak a beavatkozással összefüggésben, de a választ nem kellő súllyal értékelte, a marasztalási összegben tükröztetni kellett volna, hogy a hátrányos állapot kialakulása nem csak a balesettel áll összefüggésben. Kifogásolta, hogy a kirendelt orvosszakértő a szakértői véleményét a magánszakvélemény megállapításait elfogadva anélkül módosította, hogy ennek érdemi indokát adta volna.

A gyógyszerköltség vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a szakvélemény szerint a fájdalomcsillapító szedése a felperes esetében legfeljebb időszakosan indokolt, így legfeljebb havi 500 forint költséget jelenthet, míg a Béres Porcerő Forte 60 db-os kiszorolásából következik, hogy egy havi adag 2.000 forintba kerül. Csak a balesettel okozati összefüggésben indokolt és ténylegesen kiváltott gyógyszerek

téríthetőek, a releváns bizonyítékok alapján ennek havi költsége 2.000 forintnál nem lehet több.

A háztartási munkák járadéka kapcsán utalt az egészségkárosodás alacsony mértékére, valamint arra, hogy a kiegészítő szakvélemény csak a mezőgazdasági munkák tekintetében állapította meg, hogy a nehéz és közepesen nehéz munkákhoz szükséges a kisegítő. Az elsőfokú bíróság ezt alaptalanul vonatkoztatta a háztartási munkákra, melyekről a szakértő kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy azokat el tudja végezni a felperes.

A házkörüli, mezőgazdasági munka tekintetében vitatta, hogy azt a f-i ingatlannál évi 9 hónapon át folyamatosan egy óra időtartamban végezni kellene. Az ezen a címen elismert 5.000 forint kapcsán állította, hogy abban tükröződik a balesettel tényleges okozati összefüggésben álló egészségkárosodás.

A magánszakértői költségek kapcsán állította, hogy az a pervitelt semmiben nem mozdította elő.

A fellebbezések részben alaposak.

Az alperes hatásköri kifogása alaptalan, az elsőfokú bíróság a per lefolytatására és a kereset elbírálására hatáskörrel rendelkezett. A Pp.23.§ (1) bekezdés g) pontja alapján a személyhez fűződő jogok megsértése miatt keletkezett polgári jogi igények érvényesítése iránt indított perek - ide értve az e jogok megsértése miatt indított kártérítési pereket is, ha azokat az előbbiekkal együtt vagy azok folyamán indítják meg - a törvényszék (korábban megyei bíróság) hatáskörébe tartoznak. Ugyanezen szakasz (2) bekezdésének rendelkezése szerint, ha valamelyik pertársra a törvényszéknek van hatásköre, a per a törvényszék hatáskörébe tartozik.

A perindításkor az eljáró elsőfokú bíróság hatáskörét a II. rendű alperessel szemben előterjesztett, a személyhez fűződő jogok megsértésének megállapítására irányuló kereset alapozta meg, utóbb pedig a per részleges megszüntetése a bíróság hatáskörét már nem érintette.

Nem sértette meg az elsőfokú eljárás szabályait az elsőfokú bíróság az orvosszakértői bizonyítás lefolytatása során sem; alaptalan az alperes azon fellebbezési támadása, miszerint az orvosszakértői vélemény a módosítás indokolatlansága miatt megalapozatlanná vált, és az elsőfokú bíróság ezen hiányosság kiküszöbölése iránt nem intézkedett. Tény, hogy a felperes által beszerzett és csatolt szakértői véleményre és a felperes észrevételeire reflektáló 29. és 30. sorszám alatti kiegészítő szakértői vélemények a módosítás kérdésében nem részletezőek, indokolást nem tartalmaznak, azonban a szakértői vélemény utolsó, 41. sorszám alatti kiegészítésében (7. oldal 5. pont) a szakértő úgy nyilatkozott, hogy az alapszakvélemény elkészítése során elkerülte a figyelmét a felperes többszörös ízületi károsodása. Az eredeti szakvélemény a felperes vállsérülése kapcsán állított maradéktalan gyógyultságot, ebből következően a váll maradványállapota volt az, ami a szakértő figyelmét elkerülte; e tévedése feltárásával a szakértő megfelelő indokát adta a módosításnak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomórészen helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság azt az igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján kiegészíti azzal, hogy a fájdalomcsillapító és gyulladáscsökkentő szerek szedése a felperes részéről a balesetet követő hat hónapi időtartamban indokolt volt, míg ezt követően időszakosan indokolt (17. sorszámú szakvélemény 16. oldal alulról negyedik bekezdésében foglalt szakértői megállapítás, amit a szakértő később sem módosított).

A másodfokú bíróság a tényállás kiegészítéseként az interneten elérhető termékismertető alapján, köztudomású tényként rögzíti továbbá, hogy a Béres Porcerő Forte 60 darabos filmtabletta napi adagja 2 tablettát, így a felperes által vásárolt kisserelés egyhavi adagnak felel meg. Mellőzi a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállási részéből azon megállapítást, hogy a balesettel okozati összefüggésben felmerülő gyógyszerköltség havi 12.000 forint.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesbíti továbbá annyiban, hogy a felperes a háztartási munkák körében a kis és nagy bevásárlásokat, takarítást, porszívózást, felmosást megfelelő (szokásos) eszközökkel képes végezni. A mezőgazdasági, kerti munkák vonatkozásában szorul az alsó végtag, illetve a vállak fokozott igénybevételével járó közepesen nehéz-nehéz munkák esetén kisegítő igénybevételére (28. sorszám alatti szakvélemény kiegészítés).

A fenti kiegészítések és helyesbítések indokául szolgáló tényállásbeli hiányosságok okán az elsőfokú bíróság a baleset bekövetkezésével okozati összefüggésben kialakult következményekre több tekintetben (a gyógyszerköltségeket, kieső háztartási és házkörüli munkát érintően) megalapozatlanul következtetett.

A gyógyszerköltségek megállapítása és elszámolása körében az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az orvosszakértői vélemény azon megállapítását, miszerint a balesetet követő első hat hónap elteltével a fájdalomcsillapítók szedése állandó jelleggel már nem indokolt; nem mérlegelte kellő súllyal, hogy a chondroprotectiv szerek alkalmazása is kúraszerűen szükséges. Ehhez képest a felperes által 7/F/8. szám alatt csatolt számla tartalma havonta rendszeresen felmerülő indokolt kiadásként nem fogadható el. A Béres Porcerő Forte filmtabletta 60 darabos kisserelésben valóban egy havi adag ugyan, miután azonban alkalmazása kúraszerű, így havi átlagban a 3.998 forint költség fele része számítható, feltételezve, hogy a regeneráló porcerősítő kúrát az időtartamának megfelelő kihagyás után követheti a következő kúra. A fájdalom- és gyulladáscsökkentő készítmények tekintetében az itt felmerülő tételek (100g Lioton gél: 2.667 forint, 24 db Algoflex filmtabletta: 1.134 forint, 10 db Flector tapasz: 4.400 forint) olyan mennyiségek, melyek az orvosszakértői véleménnyel alátámasztott időszakos indokoltsághoz képest az egy havi szükséges mennyiséget meghaladják, így a másodfokú bíróság megítélése szerint - a baleset miatti időszakos használat okán - egy hónapra vetítve fele mennyiségben vehetőek figyelembe. Így havi átlagban a porcregeneráló szerek kapcsán havi 2.000 forint többletköltség, a fájdalomcsillapító készítmények kapcsán havi 4.000 forint többletköltség, mindösszesen havi 6.000

forint gyógyszer-többletköltség áll okozati összefüggésben a felperes baleset miatt megromlott egészségi állapotával.

A fájdalomcsillapítás időszakos indokoltságát a balesetet követő hat hónapos felépülést követő időszakra vonatkoztatta csak az orvosszakértő, így a hátralékos időszak első öt hónapjára indokolt és szükséges a teljes, elsőfokú bíróság által is elfogadott havi 8.000 forint összegű fájdalomcsillapítási költség elismerése. A balesetet követő első hónap gyógyszerköltsége külön nyert elszámolást, így a 2010. március 1. napjától 2010. július 31. napjáig terjedő öt hónapos hátralékos időszakban a felmerülő gyógyszer többletköltség havi 10.000 forintban, míg a 2010. augusztus 1. napjától 2013. július 31. napjáig számított hátralékos időszakban (36 hónapra) havi 6.000 forintban volt számítható. Erre az időszakra ekként a gyógyszer-többletköltség járadékának hátraléka mindösszesen 266.000 forint, szemben az elsőfokú bíróság által figyelembe vett 492.000 forinttal.

A folyamatosan felmerülő és a balesettel okozati összefüggésben álló havi gyógyszerköltség 6.000 forint, így az ezen a címen megítélt járadék összegét a bíróság 12.000 forintról havi 6.000 forintra szállította le, az alperesi fellebbezésben írt havi 2.000 forint nyilvánvalóan nem elégséges.

A 41. sorszám alatti, összefoglaló kiegészítésben a szakértő megerősítette, hogy a háztartási munkák vonatkozásában a felperesnél korlátozottságot nem lát fennállónak; kitért arra is, hogy a vállízületi és az alsó végtagi mozgáskorlátozottság okán akként változtatta meg alapszakvéleményét, hogy a mezőgazdasági és kerti munkák bizonyos körében szorul kisegítőre a felperes; a továbbiakban ezt a megfogalmazást tartotta fenn.

A mozgáskorlátozottság mértéke és annak az egyes munkafolyamatokra való kihatása szakkérdés, a szakértői vélemény alapján pedig 2010. augusztus 1. napjától a háztartási kisegítő költsége a balesettel okozati összefüggésben álló költségként nem fogadható el, annak megtérítésére az alperes nem köteles.

A nem vitásan kieső házkörüli munkák ellenértéke a másodfokú bíróság megítélése szerint nem éri el a havi 10.000 forintot; ezzel kapcsolatos költségeit a felperes az alperes által nem vitatott összeget meghaladóan nem bizonyította, de a felperes házastársának tanúvallomása is - miszerint két év alatt kb. 100.000 forintot már kifizettek a kert karbantartására (9. sorszámú jegyzőkönyv 13. oldal) - azt támasztja alá, hogy ezen költségnek a felmerült tényleges kár térítésére havi 5.000 forint indokolt és elégséges.

A másodfokú bíróság ugyanakkor az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés leszállítására nem látott lehetőséget. A felperes a baleset során súlyos traumát szenvedett el, gyalogátkelőhelyen szabályosan közlekedve érte a baleset egy olyan közlekedési helyzetben, melyben a baleset bekövetkezésének veszélyével sem kellett számolnia. Fájdalmakat kényszerült elviselni, a hosszas felépülés során kiszolgáltatottsággal kellett szembenéznie. A felépülés időszakán túljutva fel kellett dolgoznia, hogy korábbi mozgáskészségét, vitalitását már nem nyerheti vissza, a balesetből eredő mozgáskorlátozottság idős kora ellenére addig megőrzött aktivitását korlátozza, idős éveit a baleseti sérülésekből visszamaradó fájdalmak keserítik. A felperest ért, fentiek szerinti személyhez fűződő jogsérelem másnemű előnnyel történő

ellensúlyozásához a káreseménykori 2010. évi ár- és értékviszonyokra figyelemmel is összesen 2.000.000 forint feltétlenül indokolt és szükséges.

Az alperesi biztosított felelősségének, az alperes helytállási kötelezettségének terjedelme szempontjából a felperes gyógyulási folyamatából az alperes által kiemelt, a traumatológiai kontrollvizsgálatok során értékelt részleteknek (a tört csontvégeket rögzítő fémanyagokból a statikus retesz hiányzott, a dinamikus csavar eltörött, az egyik reteszlyuk üres környezetében fémgörgácsok voltak észlelhetőek) nem volt jelentőségük. A 41. sorszám alatti kiegészítő szakértői véleményben foglaltak szerint ezen körülmények kapcsán legfeljebb a gyógyulás valamelyes mértékű elhúzódása állapítható meg, azonban a végállapot, az egészségkárosodás mértékének kialakulásában nem játszottak érdemi szerepet. Az esetleges ellátási hiányosságok sem befolyásolják azonban az okozati összefüggés szempontjából jelentős azon tényszerűséget, hogy a felperes az alperes biztosítottja által előidézett okfolyamat során került a fentiek szerinti helyzetbe.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogi indokolását kiegészíti a Ptk. 345.§ (1) bekezdésével, ami az alperesi biztosított kártérítési felelősségének alapja, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi törvény 27.§-ának, 28.§ (1) bekezdésének, illetve a Ptk. 559.§ (1) bekezdésének felhívásával, mely jogszabályhelyek az alperes helytállási kötelezettségét alapozzák meg.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján megváltoztatta, az alábbiak szerint:

	elsőfokú bíróság által megállapított kár	másodfokú bíróság által megállapított kár
nem vagyoni kár ingó	1.200.000 forint	1.200.000 forint
kár gyógyszerköltség	13.916 forint 8.957	13.916 forint 8.957
(első hónap)	forint 60.000	forint 50.000
gyógyszerköltség	forint 432.000 forint	forint 210.000 forint
(2010.03.01-07.31.)	85.366 forint 260.000	85.366 forint 260.000
gyógyszerköltség	forint 105.000 forint	forint 105.000 forint
hátralékos járadék	540.000 forint	0 forint 210.000
(2010.08.01-	420.000 forint	forint 15.000 forint
2013.07.31.)	15.000 forint 3.140.239	2.164.239 forint
közlekedési	forint 12.000	6.000 forint 0
többletköltség	forint 15.000 forint	forint 5.000 forint
gondozási költség	10.000 forint	
háztartási kisegítő		
költsége (baleset utáni		
hat hónap) háztartási		
kisegítő (2010.08.01-		
2013.07.31.) házkörüli		

munka költsége (2010.01.29- 2013.07.31.) élelemfeljavítás Összesen: <i>havi</i> <i>járadékok 2013.08.01-</i> <i>től</i> gyógyszerköltség háztartási kisegítő házkörüli munka		
--	--	--

A kereset legmagasabb összege alapján a felperesi követelés pertárgyértéke 3.614.540 forintot tett ki (nem vagyoni kártérítés 2.200.000 forint, ingókár 23.520 forint, gyógyszerköltség 11.957 forint, közlekedési többletköltség 124.035 forint, gondozási költség 410.000 forint, háztartási kisegítő költsége 105.000 forint, élelemfeljavítási költség 45.000 forint, gyógyszerköltség járadék $12.919 \times 12 = 155.028$ forint, közlekedési többletköltség $5.000 \times 12 = 60.000$ forint, gondozási költség $15.000 \times 12 = 180.000$ forint, háztartási kisegítő költsége $15.000 \times 12 = 180.000$ forint, házkörüli kisegítő költsége $10.000 \times 12 = 120.000$ forint). Ebből az elsőfokú ítélet szerinti felperesi pernyertesség 2.132.239 forint vonatkozásában áll fenn, ami 59 %-os mértékű felperesi pernyertességnek feleltethető meg (az elsőfokú bíróság által megítélt összegek perköltségben kifejezve: nem vagyoni kártérítés 1.200.000 forint, ingókár 13.916 forint, a gyógyszerköltség 8.957 forint, közlekedési többletköltség 85.366 forint, gondozási költség 260.000 forint, háztartási kisegítés költsége 105.000 forint, élelemfeljavítási költség 15.000 forint, gyógyszerköltség járadék 144.000 forint, háztartási kisegítői járadék 180.000 forint, házkörüli kisegítői járadék 120.000 forint.) A másodfokú bíróság részbeni megváltoztatása folytán, ami pertárgyérték tekintetében a járadékokat érintette (a másodfokú bíróság által megítélt járadékkövetelés pertárgyértékben kifejezve: gyógyszerköltség járadék 72.000 forint, háztartási kisegítői járadék 0 forint, házkörüli kisegítői járadék 60.000 forint), összesen 1.820.239 forintban fejezhető ki. Ez 50,36 %-os pernyertességet eredményez. Így a perköltség számítására változatlanul a Pp.81.§ (2) bekezdése alkalmazandó, miután a felperesi követelés nem volt nyilvánvalóan eltúlzott.

Az elsőfokú bíróság a felperesnek járó elsőfokú perköltséget három tételben számolta el, amiből az elsőfokú eljárás során kifejtett ügyvédi tevékenység díjaként a felperes fellebbezésével kifogásoltan 128.000 forintot vett figyelembe.

A másodfokú bíróság megalapozottnak találta a felperes fellebbezését abban a tekintetben, hogy a megállapodásban kikötött ügyvédi munkadíjhoz képest (a felperes a jogi képviselőjével kötött megállapodásban a megítélt kártérítés 20 %-ának megfelelő mértékű ügyvédi munkadíjat kötött ki az első- és másodfokú eljárásra együttesen) a jogszabály által meghatározott mértékre történő mérséklés nem indokolt, mivel a kártérítési eljárás lefolytatása, a kárigények összeállítása, összegszerűsítése munkaigényes volt, a perben hosszadalmassá vált a szakértői bizonyítás, magánszakértői vélemény beszerzése iránt is el kellett járnia a felperesi

képviselőnek. Mindezen körülmények mellett a másodfokú bíróság a megítélt követelés - 2.164.239 forint -

12 %-ának megfelelő mértékben találta teljesíthetőnek a felperes perköltség igényét, ami 259.700 forint figyelembe vehető ügyvédi munkadíjat eredményez az elsőfokú bíróság által figyelembe vett 128.000 forinttal szemben.

A másodfokú bíróság általi részbeni megváltoztatás okán a felperesi pernyertesség mértéke csökkent, ezzel arányosítottan a magánszakértői költség 32.000 forint. Így a másodfokú bíróság az elsőfokú perköltség összegét a felperes fellebbezését részben teljesítve, a tőkemarasztalásra vonatkozó változtatásokra is figyelemmel 416.700 forintban állapította meg (amiből a pert megelőzően felmerült ügyvédi munkadíj 125.000 forint, elsőfokú eljárás ügyvédi munkadíja 259.700 forint, magánszakértői vélemény költsége 32.000 forint).

Az alperes fellebbezésében foglaltakkal szemben nem volt lehetőség a magánszakértői vélemény költségének mellőzésére, miután ez a költség semmiképpen sem volt a Pp.80.§ (2) bekezdése alá vonható, nem feleslegesen merült fel, miután éppen a magánszakértői vélemény megállapításai indították a perben kirendelt szakértőt álláspontjának revideálására.

Az alperest a pervesztességével arányosan terhelő feljegyzett elsőfokú illetéket és állam által előlegezett költséget a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (3) bekezdésének második fordulataiban foglaltakra is figyelemmel a megváltoztatott marasztalási összeghez igazította.

A felperes a 125.000 forint pert megelőzően kifizetett ügyvédi munkadíj perköltségként történő elszámolását fellebbezésében már nem vitatta, kérte azonban ezen költség után az alperes késedelmi kamatokban történő marasztalását. Ez a fellebbezési kérelem nem volt teljesíthető, figyelemmel arra, hogy a perköltség viselése felől a Pp.77.§-ának értelmében a bíróság az ítéletben vagy az eljárást befejező egyéb határozatban dönt, a Pp.78.§ (1) bekezdésének megfelelően a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pervesztes felet ekkor kötelezi. A perköltség megtérítése tehát nem annak felmerülésekor, hanem megítélésekor válik esedékessé, így a teljesítéssel az alperes ezt megelőzően nem eshet késedelembe, így a Ptk.301.§ (1) bekezdése szerint a késedelembe esés időpontjától kezdve járó késedelmi kamatok sem terhelhetik.

A fellebbezések eredményességét illetően a felperes a díjmegállapodás szerinti ügyvédi munkadíjban történő marasztalást kért; az elsőfokú bíróság által megítélt követelés 3.140.239 forint volt, ennek 20 %-ára terjed ki a díjkikötés, ami 628.048 forintban számszerűsíthető. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a már kifejtettek szerint 128.000 forintot vett figyelembe, a különbözet, mellyel történő felemelésre a felperesi fellebbezés irányult, 500.048 forint. A másodfokú bíróság a 128.000 forintot 131.700 forinttal emelte fel, ez az 500.048 forintos fellebbezési kérelemhez viszonyítva a felperesi fellebbezés tekintetében 26,33 % mértékű másodfokú pernyertességet eredményez.

Az alperes fellebbezésének perértéke 1.560.000 forint volt (nem vagyoni kártérítés 1.200.000 forint, gyógyszerkötség járadék 120.000 forint, háztartási kisegítő járadéka 180.000 forint, házkörüli kisegítő járadéka 60.000 forint), ebből az alperes a másodfokú eljárásban pernyertesnek tekinthető, perértékben kifejezve 312.000 forintban, pernyertessége 20% mértékű.

A felperesi fellebbezéssel felmerült költség a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) és(2) bekezdései alapján, a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodóan a megítélt követelés 2 %-ának megfelelő 43.300 forint, ebből a felperesi pernyertességgel arányos 10.500 forint, az alperesnek járó munkadíj a felhívott IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése alapján 12.500 forint, ebből az alperesi pernyertességgel arányos 9.200 forint.

Az alperes fellebbezése kapcsán a felperesnél felmerült perköltség 32.800 forint, ebből a felperesi pernyertességgel arányos 26.200 forint; az alperesél felmerült perköltség 54.000 forint (39.000 forint ügyvédi munkadíj és 15.000 forint készkiadás), ebből az alperesi pernyertességgel arányos 10.800 forint.

Az egyes fellebbezések kapcsán az ellenérdekű feleknek járó perköltségek összege közötti különbség olyan csekély, hogy a másodfokú bíróság rendelkezése szerint, a Pp.81.§ (2) bekezdése alapján mindegyik fél a saját költségét maga köteles viselni.

Az alperes a Kmr.13.§ (2) bekezdése, Pp.81.§ (1) bekezdése alapján viseli a saját fellebbezésének eredménytelen része és a felperes fellebbezésének eredményes része

után számított feljegyzett másodfokú eljárási illetéket, mely alól a felperes a Kmr.15.§ (1) bekezdése alapján, a Pp. 81.§ (2) bekezdésére is figyelemmel mentesül.

P é c s , 2014. január 16.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogycska Petra s.k. bíró